NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

LETO XXXI. ŠT. 30 (1480) — TRST,GORICA ČETRTEK, 6. AVGUSTA 2026 CENA 1,20€ www.noviglas.eu

STR.6 / **ŠTEVERJAN**
Koncert mladinskega orkestra ESYO kot zgled

STR.14 / **MILJE**
Še en uspešen festival Malvazije v pristanu

STR.16 / **POGOVOR**
Multiinštrumentalist Boštjan Gombač

SVETE VIŠARJE, 2. AVGUSTA 2026

FOTO DPD

Na Sv. Višarjah znova zadihale tri Slovenije

Dr. Zvone Štrubelj in dr. Ivan Jurkovič na tradicionalnem romanju o narodni samobitnosti, krščanskih koreninah in evropski odprtosti, ki skupaj oblikujejo odgovoren pogled v prihodnost

SETTIMANALE Poste italiane S.p.a.
Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma1, NE/PD ISSN 1124-6596

TAXE PERCUE
TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE
GORIZIA, ITALY

9771124659009260030

V iskanju izgubljene pozornosti

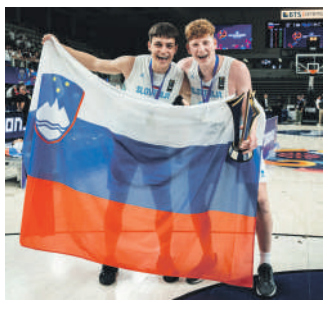
DANIJEL DEVETAK
UVODNIK

Poletje je za marsikoga tisti čudoviti čas v letu, ko se vsakdanji ritem vsaj malo umiri in ko si z večjo lahkoto zamislimo odmik, počitek ter tudi kakšno brezskrbno uro z dobro knjigo v roki. Toda ... ali se vam je v zadnjih časih zgodilo, da ste odprli knjigo, prebrali nekaj vrstic in po desetih minutah ugotovili, da sploh ne veste, kaj ste prebrali? Ali pa da ste kupili knjigo z iskreno željo po branju, jo odložili na nočno omarico, tam pa je z bralnim znamenjem na isti strani ostala več tednov? Kaj se je spremenilo?
Odgovor se ne skriva v izgubi naše inteligentnosti, temveč v fizičnem in nevrološkem spreminjanju naših možganov. Ti so namreč izjemno prilagodljivi, kar je njihova največja moč in hkrati največja ranljivost.

→ STR. 9

Košarkarska in odbojkarska reprezentanca

Uspešen konec tedna za slovenski šport

Pretekla nedelja, 2. avgusta, je slovenskim ljubiteljem odbojke in košarke prinesla dva izjemna uspeha. Moška odbojkarska reprezentanca je na Kitajskem prvič v zgodovini osvojila kolajno Lige narodov z uvrstitvijo na tretje mesto, košarkaši U18 pa so v Trentu postali evropski prvaki.
Za komentar o uspehu odbojkarjev smo vprašali trenerja Zorana Jerončiča, ki ga dobro poznajo tudi na Goriškem in Tržaškem. Prve vtise nad zgodovinskim dosežkom mladih košarkarjev je z nami delil član reprezentance Igor Stjepanović, novopečeni evropski prvak, ki bo v naslednji sezoni zaigral tudi za člansko ekipo tržaškega Jadrana.

NA STR. 19–20

SSO in SKGZ sta se poslovila od konzulov v Trstu

Slovo v znamenju hvaležnosti, prijateljstva in novih mostov

FOTO LUCA TEDESCHI

Ob zaključku mandata generalnega konzula Gregorja Šuca in konzula Petra Goloba sta Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno-gospodarska zveza pripravila slovesnost v Narodnem domu v Trstu v zahvalo za njuno delo; udeležili so se je številni predstavniki društev, ustanov in prijatelji konzulata.
Na Generalnem konzulatu Republike Slovenije v Trstu je delo že nastopila nova konzulka Nataša Adlešič Barba, ki je prevzela naloge Petra Goloba in bo do prihoda novega generalnega konzula Tomaža Kunstlja opravljala tudi funkcijo vršilke dolžnosti.

NA STR. 13

Narodna samobitnost z evropskim obzorjem

SVETE VIŠARJE Na 38. romanju treh Slovenij dr. Zvone Štrubelj o Trubarju in Kosovelu

PIŠE
DANIJEL DEVETAK

Višarska Mati Božja je v nedeljo, 2. avgusta, sprejela lepo množico romarjev iz treh Slovenij, matične domovine, zamejstva in iz sveta. Osemintrideseto tradicionalno srečanje, ki ga prireja Rafaelova družba, sta letos vsebinsko zaznamovala pronicljivo osrednje predavanje dr. Zvoneta Štrublja, ki je skozi analizo Primoža Trubarja in Srečka Kosovela osvetlil pomen narodne samobitnosti in evropske širine za današnji čas, ter homilija apostolskega nuncija v Kanadi, nadškofa dr. Ivana Jurkoviča, ki je pri slovesnem bogoslužju podčrtal pomembnost ohranjanja krščanske identitete ter odprtosti v odgovornem sooblikovanju prihodnosti v spreminjajočem se svetu.
Po slovenski in evropski himni, ki ju je izvedel Kvartet klarinetov Godbe ljubljanskih veteranov, je zbrane ob svetišču v imenu Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi najprej pozdravil njen predsednik, g. Izidor Pečovnik. Pomenljive besede je nato romarjem treh Slovenij namenila državna sekretarka na Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Helena Jaklitsch. Dejala je, da do srečanj *"domoljubnih in dobro mislečih ljudi, ki so v sebi nosili ljubezen do lastnega naroda in svobodne misli"*, prihaja na stičišču treh svetov že dolga desetletja, *"ker niso smeli v domovino. In to samo zato, ker so hoteli svobodno in demokratično Slovenijo."*
Z vrha Svetih Višarij jim je pogled segal čez meje in je polnil njihova srca z željo, da bi bila Slovenija samostojna država. Njihova hrepenenja so se pred 35 leti uresničila. Slovenija *"je in mora biti skrbna mati vsem svojim otrokom: tistim, ki živijo v domovini, v zamejstvu in daleč na drugem koncu sveta"*. Na Svetih Višarjah je čutiti, da *"smo res bratje in sestre enega naroda"*. Dr. Lambert Ehrlich, *"eden od velikanov slovenskega naroda"*, je o Svetih Višarjah zapisal, da *"dokler bomo radi prihajali sem gor, lahko zaupno gledamo v bodočnost in že vidimo v duhu, kako povsod, kjer se razlega slovenska beseda, vstaja naš rod"*.

DR. ZVONE ŠTRUBELJ

Besedo je nato prevzel dr. Zvone Štrubelj, slovenski izseljenski duhovnik, teolog, antropolog in *"socialni humanist"*, ki dobro pozna tudi našo stvarnost, saj je bil

MSGR. JANKO KRIŠTOF

med letoma 1990 in 2000 župnik in dekan na Opčinah pri Trstu. Nato je odšel v Tübingen in Stuttgart, od leta 2012 do 2024 je vodil Slovenski pastoralni center v Bruslju in skrbel za Slovence v Beneluksu ter Parizu, konec leta 2024 je spet prevzel slovensko župnijo v Stuttgartu, kjer deluje še danes. V predavanju z naslovom *Pot od Trubarja do Kosovela*, ki ga je z osebnimi interpretacijami nekaj Kosovelovih pesmi obogatil koroški duhovnik in kulturni delavec Janko Krištof, je dr. Štrubelj pristopil do dveh velikih književnikov z antropološkega vidika. Čeprav sta živela v povsem različnih časovnih in življenjskih okvirih – Trubar na začetku 16. stoletja, Kosovel na začetku 20. stoletja –, ju je Štrubelj povezal kot sorodni duši, nemirna duhova in genija, ki sta vsak v svojem času utirala nove poti, presegala svojo dobo in v družbo prinašala novo kulturno usmeritev.
Predavatelj je svojo analizo razdelil skozi pet ključnih dimenzij, ki jih je navdihnila Kosovelova misel iz pisma učitelju: *"Moje življenje je moje, slovensko, sodobno, evropsko in večno."*

"Moje življenje je moje." S to trditvijo Kosovel ni mislil samo na osebno svobodo, svojega življenja ni dojemal kot sebično lastnino ali iskanje lastnega uspeha, temveč kot odgovornost in poslanstvo. Trpljenje Primorske pod fašizmom, duhovno praznino in krizo Evrope je doživljal kot lastno rano. Živel je po načelu, da življenje postane resnično *"naše"* le, ko ga podarimo resnici, lepoti in človeku. Bil je iskalec resnice, etične preobrazbe in glasnik novega človeka.
Enako eksplozivno energijo Štrubelj prepoznava tudi v življenju in delu Primoža Trubarja. Bil je ognjevit govornik in pridigar, slikovit in konkreten, bistroumen in kritičen, ki je v polnosti živel za druge, za resnico evangelija, za slovensko besedo ter izobraževanje dobrega slovenskega ljudstva.

"Moje življenje je

DR. ZVONE ŠTRUBELJ

slovensko." Kosovelov domoljubni slogan je obenem njegova življenjska odločitev. Slovenskost ni bila vprašanje krvi, gospodarstva ali politike, temveč vprašanje jezika, kulture in odgovornosti do naroda. Kljub temu da je bil izjemno evropsko razgledan in je govoril pet jezikov, je ustvarjal v slovenščini, saj je bil prepričan, da mali narod lahko preživi le z močjo svoje kulture in jezika. Verjel je, da Evropa lahko ostane živa le z ustvarjalnostjo svojih posameznih narodov. *"To je pomemben uvid, ki ga danes v Bruslju ne upoštevajo dovolj."* Biti Slovenec je za Srečka pomenilo *"živeti etično, pošteno, odgovorno in ustvarjalno"*.
Trubar je bil prvi, ki je rojake nagovoril z *"moji lubi Slovenci"*. Pri oblikovanju slovenskega knjižnega jezika se je trmasto zoperstavil *"zapeljivi ideji"* humanista in diplomata Petra Pavla Vergerija mlajšega, ki ga je nagovarjal, naj ustvari enoten jezik za ves slovansko-balkanski prostor. Trubarjeva odločitev za samostojen slovenski jezik je bila usodna in odločilna za našo narodno samobitnost.

"Moje življenje je sodobno." Kosovel je bil vizionar, ki je živel in razmišljal pred svojim časom. Ni bil intelektualni statist ali knjižni molj, temveč se je neposredno odzival na čas velikih sprememb in na kruto stvarnost prve svetovne vojne, vzpon fašizma in družbene krivice. S svojimi ekspresionističnimi in konstruktivističnimi pesmimi (konsi) ter spremljanjem sodobnih filozofskih, umetniških, socialnih in političnih tokov, celo kvantne matematike in fizike, je postal del evropske avantgarde. Bil je kozmopolit, ki je sovražil provincialnost, bil je kritičen do nazadnjaštva, hlapčevstva in nacionalizma.

"Moje življenje je evropsko." Evropsko pri Kosovelu ne pomeni le geografske enote, ampak predvsem duhovno, kulturno in etično razsežnost življenja. Kosovelova usoda je bila usoda Evrope po prvi svetovni vojni,

DR. HELENA JAKLITSCH

"razdeljena, agresivna, duhovno ranjena, krvaveča". Evropa je izgubljala človeka zaradi rastočega nacionalizma, materializma in imperializma. Kosovel je hrepenel po novi Evropi, ki bo zgrajena na človeku in njegovem dostojanstvu. Štrubelj to kritiko povezuje s sodobnim stanjem v Evropski uniji, ki pogosto zanemarja izvirnost posameznih kultur na račun površinske unifikacije.
Trubar je svojo evropsko širino dokazal z delovanjem v mednarodnem prostoru ter z idejo dialoga, izkazal se je tudi v vprašanju zbliževanja različnih krščanskih veroizpovedi in v vprašanju odnosa do islama. Prepričan je bil, da se ne bi rešili Turkov le z orožjem, temveč z besedo, z Božjo besedo in kulture. Zato je trdil, da bi morala iti Biblija, prevedena v cirilico, do sultanovega dvora.

"Moje življenje je večno." Štrubelj je analiziral tudi zadnje trenutke življenja dveh velikanov. Trubar je v Derendingenu umiral predano in dostojanstveno, do zadnjega molil, se oklepal Svetega pisma in narekoval prevode v slovenščino. Pred smrtjo je ljudem odpustil dolgove in nato mirno zaspal v Gospodu dan pred praznikom apostolov Petra in Pavla. *"Ganljivo, a ne? Tako umirajo svetniki."*
Tudi Kosovel je umrl na svet način. Ko mu je župnik prišel podelit maziljenje, ga je vprašal, ali bi prejel tudi obhajilo. Kosovel mu je odgovoril, da za *"poslednje obhajilo"* rabi še en dan, da se pripravi. Dve leti pred smrtjo je Kosovel v nekem eseju zapisal, da je slovenska beseda štirikrat spregovorila s svojo besedo in ustvarjalnostjo: s Trubarjem, Prešernom, Levstikom in Cankarjem. *"Jaz bi dodal: ne štirikrat, ampak petkrat. Dodal bi še Kosovela."* Ker ima Štrubelj rad število sedem, je dejal, da je slovenska zemlja spregovorila tudi s slikarjem in *"vizionarskim mistikom"* Tonetom Kraljem, ki je *"zarisal zemljevid slovenskega kulturnega-duhovnega prostora"*. Zato *"bodimo ponosni sinovi in hčere teh velikanov duha, ki so zelo konkretni smerokazi za neodtujljivo skrivnost posameznika, za slovensko narodno zavest, za dialoško odprtost in evropskost, za večnost"*. Za zaključek je Štrubelj – s planinsko palico v roki – predstavil svojega sedmega kandidata za slovenski parnas: Simona Gregorčiča. Vsi navzoči so se mu takoj pridružili, ko je začel peti: *"Ne, palice svoje ovčarske za žezlo kraljevo ne dam in rajši ko krone cesarske cvetlice na glavi imam!"*
Po slovesni sveti maši, ki jo je v svetišču ob somaševanju več izseljenskih duhovnikov daroval nadškof dr. Ivan Jurkovič, je bil še krajši kulturni program. Janko Krištof je podal še nekaj Kosovelovih biserov, z glasbo pa sta prireditev obogatila koroška vokalno-instrumentalna skupina Sanje in Kvartet klarinetov Godbe ljubljanskih veteranov.

Bodimo katalizatorji prihodnosti!

Dr. Ivan Jurkovič na Svetih Višarjah

MSGR. IVAN JURKOVIČ

Svetišče na Sv. Višarjah je bilo premajhno za vse, ki so prejšnjo nedeljo želeli prisostvovati slovenski opoldanski sveti maši. Slovenske vernike je na začetku obreda toplo sprejel g. Ennio Gobbatto, od junija letos rektor svetišča. Globoko razmišljanje o položaju majhnega naroda v globaliziranem svetu, o pomenu katoliške identitete ter o nujnosti odprtosti in sočutja v hitro spreminjajočih se časih pa je v homiliji ponudil posebni gost letošnjega romanja, dr. Ivan Jurkovič, ki je pravkar praznoval 25-letnico škofovskega posvečenja in ki bo po 45 letih v tujini kmalu sklenil svojo diplomatsko pot v službi Svetega sedeža. Poudaril je, da se spreminjajo stvari in naše znanje. Ko se je rodil, sta bili na svetu dve milijardi ljudi, kmalu jih bo devet. "A se tega zavedamo, ko govorimo o slovenstvu?" Pozabljamo na velike realnosti. Evropa danes predstavlja neznaten delež svetovne populacije in mi smo del te Evrope. Vprašanje prisotnosti katoliške identitete se danes zastavlja na nov način. Romanje ni samo molitev in pobožnost, je lahko tudi priložnost za ustvarjalno manifestiranje civilizacijske istovetnosti. Cerkev in vera ne smeta ostati zaprti v abstraktne okvire, temveč morata pokazati svojo duhovno in kulturno podobo, aktivno sodelovati v kulturi, znanosti in skrbi za sočloveka. Družba se spreminja in si prizadeva za napredek, solidarnost, "od nas pa zahteva, da smo vključeni v to življenje". Nismo na romanju, da bi drug drugega opogumljali, "tu smo kot pričevalci za človeštvo, ki nas opazuje, če razumevamo izzive našega časa". Cerkev še vedno "ohranja prepoznavnost, ki je morda še večja, kot si jo zasluži". Vsaj 50, če ne še več let "imamo papeže, ki nas presenečajo". Pomembno je, da se znamo prenavljati, da ne ostajamo v zatohlih okoljih. Živimo skupaj "z narodi, ki imajo velike kvalitete, od katerih smo se veliko naučili", čeprav smo ob njih tudi "veliko pretrpeli". Vseeno si moramo prizadevati za dobro sosedstvo. "Svet je velik", "stvari nas presenečajo", pripravljeni moramo biti približati se novim kvalitetam bivanja in spoznavanja, "tudi spoznavanja Boga". Vera po nadškofovem prepričanju ne deluje brez razuma. Kristjani v sodobnem svetu moramo ponuditi prosvetljeno, odprto in izobraženo razumevanje stvarnosti, ki ne gradi zidov. Na romanju smo, da obnovimo dobre namene in postavimo na mesto odnose v družini, med sosedi, med državami. "To je javno slaviti Boga z novim pogumom in navdušenjem."
Dr. Jurkovič je opozoril tudi na zapiranje v preteklost ali predajanje strahu pred novostmi. Dotaknil se je tudi vprašanja migracij ter pozval k zrelemu in človeškemu razumevanju pojava brez ohlapnih in negativnih sodb. V tej perspektivi morajo biti majhni narodi, kot je slovenski, pa tudi Cerkev, "katalizatorji novih pojavov". Katalizator v kemijski reakciji omogoči preobrazbo, sam pa ostane "nepoškodovan" in zvest svoji bistveni strukturi. Na enak način mora majhen narod, ki je skozi zgodovino marsikaj pretrpel, postati spodbuda za bolj kakovostno bivanje, boljši svet. Homilija se je sklenila z mislijo na Marijo. Ona nas uči, da je vse zunanje zgolj šara, balast, če pozabimo na resnično evangeljsko poklicanost. Evangelij ostaja najmočnejša in najbolj originalna novica, ki jo lahko ponudimo svetu.